

SOPIMUS UUSIUTUVAN ENERGIAN DIREKTIIVIN (EU) 2018/2001 8 ARTIKLAN MUKAISISTA TILASTOLLISISTA SIIRROISTA: ALLEKIRJOITUSVALTUUDER SOPIMUKSEEN SITOUTUMISEKSI

1. Tausta

Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun direktiivin (EU) 2018/2001, jäljempänä *RED II*, tavoitteena on luoda kehikko uusiutuvan energian edistämiseksi vuoteen 2030. RED II:ssä säädetään sitovasta unionin yleistavoitteesta, jonka mukaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuus on oltava vähintään 32 prosenttia unionin energian kokonaiskulutuksesta vuonna 2030. Unioninlaajuisen tavoitteen saavuttamiseksi jäsenvaltioiden on asetettava omat kansalliset panoksensa. Suomi on ilmoittanut tavoittelevansa vähintään 51 %:n uusiutuvan energian osuutta vuonna 2030. Lisäksi jäsenvaltioiden on vuosittain säilytettävä perusosuudet, joka pohjautuvat edellisen uusiutuvan energian direktiivin (2009/28/EY) jäsenvaltiokohtaisiin tavoitteisiin.

Jäsenvaltiokohtaisiin tavoitteisiin pääsemistä on haluttu helpottaa säätämällä jäsenvaltioille mahdollisuus ottaa tietyissä tapauksissa myös muissa jäsenvaltioissa kulutettu, uusiutuvista lähteistä peräisin oleva energia huomioon niiden omien kansallisten tavoitteidensa saavuttamisen osalta. RED II:n 8 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat sopia uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tietyn määrän tilastollisesta siirrosta jäsenvaltiosta toiseen. Tilastollinen siirto ei kohdistu määrättyyn laitokseen eikä se sisällä fyysisen energian siirtoa. Muihin yhteistyömekanismeihin nähden se on nopea keino tasata uusiutuvan energian osuuksia. Siirroista on ilmoitettava komissiolle.

Tilastolliset siirrot toteutetaan käytännössä jäsenvaltioiden kahdenvälisillä eli bilateraalilla sopimuksilla. Järjestelystä tehtävä kahdenvälinen sopimus voidaan tehdä järjestelyyn osallistuvien jäsenvaltioiden keskenään sopimassa muodossa, esimerkiksi valtiosopimuksena tai yksityisoikeudellisena sopimuksena.

Työ- ja elinkeinoministeriö on tehnyt 4.9.2020 päätöksen sopimustunnusteluista ja sopimusneuvotteluvaltuudesta uusiutuvan energian tilastollisista siirroista (VN/19610/2020, jäljempänä *päätös sopimusneuvotteluvaltuudesta*). Lisäksi ministeriö on antanut selvityksen eduskunnalle e-kirjeellä (E 104/2020 vp) ministeriön päätöksestä aloittaa sopimusneuvottelut muiden jäsenvaltioiden kanssa uusiutuvan energian direktiivin mukaisista uusiutuvan energian tilastollisista siirroista sekä Suomen tavoitteista sopimusneuvotteluissa.

Työ- ja elinkeinoministeriö on käynyt keskusteluja eri jäsenvaltioiden kanssa mahdollisuudesta sopia tilastollisista siirroista ja päässyt sopimusneuvottelujen kautta yhteisymmärrykseen Belgian kuningaskunnan Brysselin alueen kanssa tilastollista siirtoa koskevista sopimusehdoista vuoden 2021 osalta. Sopimus olisi tarkoitus allekirjoittaa 1.12.2022. Sopimus tulisi voimaan sen allekirjoitushetkellä ja olisi voimassa 31.3.2023 saakka tai siihen asti, kunnes molemmat osapuolet ovat täyttäneet sopimuksen mukaiset velvoitteensa.

2. Pääasiallinen sisältö

Suomen on tarkoitus tehdä sopimus uusiutuvan energian tilastollisista siirroista Belgian kuningaskunnan Brysselin alueen kanssa. Sopimus koskee vuoden 2021 uusiutuvan energian määrän tilastollista siirtoa Suomelta Brysselille sopimuksessa määriteltyä kauppahintaa vastaan.

Sopimus tehtäisiin yksityisoikeudellisena sopimuksena ja siihen sovellettaisiin Suomen lakia.

Siirrettäväksi kiinteäksi määräksi sovittaisiin 132 GWh. Tilastollisten siirtojen hinnaksi sovittaisiin koko myytävän määrän osalta 12,5 €/MWh. Kiinteän määrän kauppahinta olisi 1 650 000,00 euroa.

Sopimuksessa asetettaisiin Suomelle velvoite ilmoittaa komissiolle tilastollisista siirroista 10.12.2022 mennessä mukaan lukien siirrettyä energian määrää ja hintaa koskevat tiedot. Brysselin on tehtävä vastaava ilmoitus 31.12.2021 mennessä.

3. Taloudelliset vaikutukset

Sopimuksen myötä Suomi vastaanottaisi Brysseliltä sovitun mukaisesti kauppahinnan, joka olisi 1 650 000,00 euroa. Sopimuksen kautta momentin 12.32.99 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon-alan muut tulot tuloarvio kasvaisi aiemmin arvioidusta 1 650 000,00 eurolla vuonna 2022.

Kauppahinnan maksu suoritettaisiin yhdessä erässä. Bryssel suorittaisi maksun viimeistään 31.12.2022.

4. Sopimuksen valmistelu ja hyväksyminen

Suoraan laista ilmenevää toimivaltaa sopimuksen valmistelulle ja neuvotteluille tilastollisista siirroista ei ole. Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) mukaan valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen käsittelee kuitenkin se ministeriö, jonka toimialaan sopimus tai velvoite kuuluu. Samoin valtioneuvostosta annetun lain mukaan Euroopan unionissa päätettävät asiat käsittelee se ministeriö, jonka toimialaan asia sisällöltään kuuluu. Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 21 §:n nojalla energiapolitiikka kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan ja uusiutuvan energian direktiivin kansallinen toimeenpano on työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla. Tämän perusteella tilastollisten siirtojen valmistelu (mukaan lukien sopimusneuvottelut) on katsottu kuuluvan työ- ja elinkeinoministeriön vastuulle.

Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä sopimusneuvotteluvaltuudesta työ- ja elinkeinoministeriön energiaosastolta valtuutettiin ylijohtaja Riku Huttunen sekä teollisuusneuvos Pekka Grönlund neuvottelemaan tilastollisia siirtoja koskevien sopimusten sisällöstä päätöksessä esitetyin reunaehdoin. Sopimusneuvottelujen tavoitteeksi määriteltiin mahdollisimman korkea kokonaishinta huomioiden sopimusjärjestelyn selkeyden ja toimivuuden kokonaisuutena. Vaikka sopimusneuvotteluissa hinta oli merkittävin yksittäinen tekijä, tuli neuvotteluissa ottaa huomioon myös sopimuksen muu sisältö, erityisesti siirrettävän määrän ja ehtojen tarkoituksenmukaisuus ja toteutettavuus suhteessa direktiivissä säädettyihin määräaikoihin. Lisäksi lopullisissa siirrettävissä määrissä tuli ottaa huomioon se, ettei Suomen omien kansallisten tavoitteiden saavuttaminen saa vaarantua.

Sopimus ei sisällä eduskunnan toimivaltaan kuuluvia sopimusmääräyksiä. Perustuslain 93 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto vastaa Euroopan unionissa tehtävien päätösten kansallisesta valmistelusta ja päättää niihin liittyvistä Suomen toimenpiteistä, jollei päätös vaadi eduskunnan hyväksymistä. Valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 9 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto käsittelee

ja ratkaisee Euroopan unionissa päätettäviin asioihin sekä niihin sisällöltään ja vaikutuksiltaan rinnastettaviin asioihin liittyvät toimenpiteet, jos ne edellyttävät valtioneuvoston päätöstä. Sopimuksen allekirjoittaminen ja siten siihen sitoutuminen voidaan katsoa luonteeltaan sellaiseksi Euroopan unionissa päätettävään asiaan tai sellaiseen sisällöltään ja vaikutuksiltaan rinnastettavaan asiaan liittyväksi toimenpiteeksi, joka edellyttää valtioneuvoston päätöstä valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 9 kohdan mukaisesti.

5. Komission notifiointi

Direktiivin mukaan ehtona siirtojen voimaantulolle on, että kaikki siirtoon osallistuvat jäsenvaltiot ilmoittavat siirrosta komissiolle. Notifiointi komissiolle tehtäisiin sopimuksen mukaisesti.

6. Esitys

Edellä todetun perusteella esitetään, että valtioneuvosto valtuuttaisi elinkeinoministeri Mika Lintilän allekirjoittamaan sopimuksen uusiutuvan energian direktiivin mukaisista tilastollisista siirroista Suomen tasavallan hallituksen ja Belgian kuningaskunnan Brysselin alueen välillä. Sopimukseen sitoudutaan allekirjoituksella.